

Abstract. *Soloshchenko Viktorya Mikolayvna. Internationalization of the higher education: the view of the English-Speaking countries.*

Introduction. *In the XXI century the problem of internationalization of the higher education is very popular. In our article the essence of the phenomenon "internationalisation of higher education" from the point of view of English-speaking researchers is investigated.*

Purpose. *The main purpose of this article is systematization and generalization of scientific views of the main English-speaking researchers on a problem of internationalization of the higher education, an determination of essence of the concept of the internationalization of the higher education in the point of view of these scientists, definitions of stages of development of this concept in the English-speaking countries.*

Methods. *As a result of the content-analysis of the world scientific community researches concerning the interpretation of the phenomenon «internationalisation of higher education» the author defines «internationalisation of higher education» as the central part of the internationalisation of higher education that constitutes the objective process where takes place the interaction between the Universities of different countries as the subjects of the internationalisation according to the international goals, principles and norms that correspond to the academic, cultural, political and economic needs of modern society and personality.*

Results. *The main determinants and factors that promoted the development of the internationalization of the University education in the English-speaking countries at the end of the XX – the beginning of the XXI century: carrying out in each country of national campaign for propagation of universities; intensification of the international cooperation in the sphere of higher education; increasing number of the international educational programmes; introduction of the intercultural curriculum in the University education are outlined.*

Originality. *Comparative analysis of the foreign scientific thought gave the author opportunity to outline four perspective reference points that are the guarantee of the successful internationalisation of higher education: 1) target; 2) procedural; 3) productive; 4) eurointegrational.*

Conclusion. *The main strategic directions of the University education in the English-speaking countries: internationalisation of the University education in the frames of Gumboldtian model of the University, internationalisation of the University education in the frames of Bologna process and internationalisation of the University education in the frames of own innovative projects are generalized.*

Key words: *globalization; globalisation; education; higher education; internationalization of the higher education; English-speaking countries; higher educational establishment; university English-speaking region.*

Одержано редакцією 14.11.2016
Прийнято до публікації 21.11.2016

УДК 378.1:001.1

Твердохліб Артем Ігорович,
аспірант, Вищий навчальний заклад
«Університет імені Альфреда Нобеля», Україна

СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ НАУКОВЦІВ ПРО «КОМПЕТЕНЦІЮ» І «КОМПЕТЕНТНІСТЬ»

Анотація. *Розглянуто і проаналізовано підходи зарубіжних і вітчизняних дослідників щодо трактування визначення термінів «компетенція» і «компетентність». Для аналізу і розкриття їх сутності використано компетентнісний підхід. Загальний порівняльний аналіз термінів «компетенція» і «компетентність» здійснено на основі описів різних науковців. Доведено, що наукові позиції одних авторів є схожими, других – цілком відрізняються. Для наочності наведено порівняльну таблицю.*

Ключові слова: *компетентнісний підхід; компетенція; компетентність; якість освіти; знання; уміння; порівняльний аналіз; вища професійна освіта.*

Постановка проблеми. Змістом сучасної вищої професійної освіти є становлення компетентного фахівця, який здатний до вільної, відповідальної та професійної діяльності у складних соціально-культурних обставинах, мінливих умовах науки і виробництва. Відповідно до національної освітньої стратегії України до 2021 року, для інтеграції країни в освітній світовий простір потрібне постійне вдосконалення освіти на національному рівні, пошук дієвих способів підвищення її якості, апробація й упровадження інноваційних систем у педагогіці, модернізація її змісту й організація згідно зі світовими тенденціями і вимогами ринку праці [19]. Компетентнісна освіта все ще представляє собою проблему, яку на теперішній час не було достатньо досліджено. Терміни «компетенція» і «компетентність» виникають разом із запровадженням компетентнісного підходу, що започаткований у Сполучених Штатах у 70-х роках ХХ ст. Визначення й диференціацію цих термінів здійснюють учені різних сфер науки. Однак, невизначеним залишається не тільки зміст цих понять, але й їх співвідношення: поняття можуть нести одне й те саме змістове навантаження, а можуть бути диференційовані за різними ознаками [3]. Одні дослідники ототожнюють ці поняття (В. Болотов, М. Рижаків), натомість другі розрізняють (І. Зимня, Г. Селевко, А. Хуторський). Тому, ці поняття потребують надання їм певного визначеного статусу, а також простеження взаємозв'язку. Саме цим і зумовлена актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом у дослідженнях щодо виховання й навчання у вищих навчальних закладах широко вживаними є терміни «компетенція» і «компетентність». У той самий час, аналіз психолого-педагогічних і навчально-методичних матеріалів (О. Бермус, Н. Бібік, В. Болотов, О. Дахин, І. Зимня, А. Маркова, О. Пометун, Г. Селевко, А. Хуторський, С. Шишов та ін.) показує всю складність, багатомірність і неоднозначність трактовки понять «компетентність» і «компетенція». Тому нині єдиного загальноприйнятого розуміння цих термінів не існує.

Мета статті – здійснити аналіз існуючих термінів «компетенція» і «компетентність» як педагогічних феноменів на основі наукових досліджень провідних вітчизняних і зарубіжних науковців в галузі освіти, встановлення співвідношень між ними.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття сутності поняття «компетенція» і «компетентність», які є базовими категоріями компетентнісного підходу, варто визначити сам термін «компетентнісний підхід».

У відповідності до Наказу Міністерства освіти та науки України, складниками компетентнісного підходу є визначення й формування компетентностей у тих, хто навчається, що дозволяє особистості бути ефективним учасником у багатьох суспільних сферах, які спрямовані на досягнення суспільного розвитку й особистісного успіху [18]. Тому формування компетентнісного підходу в освітніх умовах припускає: зосередження на фінальних результатах навчання, перевірка яких проходить у промислових умовах; вирішення практичних завдань; професійну конкурентоспроможність, що, на нашу думку, є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами.

Уперше термін «компетенція» уживає Н. Хомський у 1965 році. У визначенні терміну мається на увазі теорія мови, трансформаційна граматики. Як відмічено Н. Хомським, «...нами проводиться фундаментальна відмінність між *компетенцією* (володінням мовою мовцем – слухачем) і *вживанням* (реальне використання мови в конкретних ситуаціях). Тільки в ідеалізованому випадку...вживання є безпосереднім відображенням компетенції» [13, с. 251]. У дійсності ж воно не може безпосередньо відображати компетенцію.

На початку ХХ сторіччя поняття «компетентність» широко використовують у побуті й літературі. Однак, в освітньому середовищі терміни «компетенція» і «компетентність» отримують своє поширення лише в 60-70-х роках ХХ сторіччя.

У 1984 році виходить праця Дж. Равена «Компетентність у сучасному суспільстві», у якій автор пропонує власну концепцію компетентності, що базується на визначенні провідної ролі ціннісно-мотиваційної сфери особистості [11]. Уважаємо за необхідне підкреслити, що ключовою ідеєю в концепції Дж. Равена є твердження про необхідність урахування інтересів, цілей, пріоритетів кожної людини при оцінюванні її компетентності у відповідній сфері діяльності. Ця робота стає поштовхом для проведення світових та українських досліджень.

Термін «компетентність» у матеріалах Болонського процесу схарактеризовано як перехід від виключно академічних норм до комплексного оцінювання професійних і соціальних знань випускників вищих навчальних закладів. Завдяки цьому відбувається трансформація системи вищої освіти в сторону адаптивності до світу праці в довгостроковій перспективі, а також освіти протягом усього життя [17].

У публікаціях ЮНЕСКО під «компетентністю» розуміють комплекс знань, умінь, цінностей і ставлень, що використовують у повсякденні [20].

Для глибшого розуміння сутності цих термінів наведемо їх визначення з енциклопедичних джерел і словників. Зокрема, у «Енциклопедії освіти» це питання визначається так: «компетенція – це відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) стосовно навчальної підготовки студента, яка потрібна для того, щоб проводити якісну продуктивну діяльність у певній сфері. Результатом отримання компетенції є компетентність, яка, на відміну від компетенції, передбачає особистісне ставлення до предмету діяльності. Компетентність набувається людиною не лише під час вивчення дисципліни, а й використовуючи засоби інформаційної освіти, унаслідок впливу середовища» [5, с. 408–409].

Під терміном «компетенція» у тлумачному словнику С. Ожегова розуміється ряд добре відомих питань, чийхось повноважень, прав [9].

Терміном «компетенція» у новому тлумачному словнику української мови позначають добру обізнаність; повноваження, які має будь-яка організація, установа або особа. Поняттям «компетентний» характеризують ту особу, яка володіє достатнім рівнем знань у будь-якій сфері; є добре обізнаною в чомусь або кваліфікованою [8].

У сучасному тлумачному словнику за редакцією В. Бусела поняттям «компетентність» характеризують «наявність здатності успішно відповідати на спеціальні та суспільні потреби, виконувати поставлені завдання» [2, с. 449]. «Відповідністю, достатністю, умінням виконувати конкретну роботу, завдання та обов'язок; розумовими здібностями або загальними уміннями та навичками» називають це поняття в тлумачному словнику англійської мови [16, с. 200].

Слід зазначити, що навіть у словниках визначення терміну «компетенція» не повністю співпадають, а їх співвідношення трактують неоднаково: а) поняття вживаються в одному значенні; б) компетентність має ширше значення, ніж компетенція, яка є її складником.

Для того, щоб визначити рівень співвідношення понять «компетенція» і «компетентність» у галузі освіти, вважаємо за необхідне розглянути тлумачення цих термінів у дослідженнях вітчизняних та іноземних науковців. Наведемо різні тлумачення терміну «компетенція». Так, Н. Бібік характеризує поняття «компетенція» як похідне, що має більш вузьке значення, ніж поняття «компетентність». Компетенція в її розумінні – це «соціально фіксований освітній результат» [1, с. 47]. Тобто компетенції можуть стати реальними вимогами до оволодіння знаннями, способами діяльності, досвідом у конкретній галузі, якостями соціальної особистості.

«Компетенція», за Є. Зеєром, представлена у вигляді «інтегративної цілісності знань, умінь і навичок, спрямованих на забезпечення професійної діяльності, здатності людини практично втілити свою компетентність» [6, с. 26].

Додержуючись трактування компетенції, яке запропоноване ще Н. Хомським, І. Зимня диференціює терміни «компетенція» і «компетентність» за ознакою: потенційне-

актуальне, когнітивне-особистісне. Під «компетенцією» вона розуміє деякі внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення: сукупність знань, уявлень, програм дій, систем цінностей і відношень, які потім проявляються в компетентностях людини [7].

Натомість Г. Селевко вважає, що «компетенція» – це «освітній результат, який виявляється в підготовленості випускника, у реальному володінні ним методами і засобами діяльності, у можливостях справлятися з поставленими завданнями. Компетенція – це також вид поєднання знань, умінь і навичок, яка дозволяє ставити й досягати мети в перетворенні навколишнього середовища» [12, с. 139].

За словами російського науковця А. Хуторського, «компетенція» – це «готовність учня використовувати засвоєні знання, уміння і навички, а також способи його діяльності в житті для вирішення практичних і теоретичних завдань» [14, с. 61].

Однак, найбільш вдало, на нашу думку, термін «компетенція» був розкритий С. Шишовим та І. Агаповим. З висновку цих учених випливає, що компетенція є «загальною здатністю і прагненням особистості до ведення діяльності, що заснована на засадах знання й досвіду, які набуваються завдяки процесу навчання, самостійної орієнтованості на участь у навчально-пізнавальному процесі, а також спрямованості на успішну інтеграцію у трудову діяльність» [15, с. 60].

Аналіз наведених дефініцій дає підстави для узагальнення ознаки компетенцій у вигляді таких: знання теоретичного характеру, знання й розуміння; практичне використання знань у конкретних обставинах; цінності як невід'ємна частина життя в соціальному контексті.

Можна стверджувати, що компетенція є очікуваними і вимірюваними досягненнями, які є підтвердженням здатності самостійного виконання людиною певних дій після засвоєння відповідного рівня знань.

Різні визначення спостерігаються також і при розгляді терміну «компетентність». Так, українська дослідниця Н. Бібік розглядає компетентність як «оцінну категорію, що характеризує людину як суб'єкта професійної діяльності, який володіє здатністю успішно виконувати свої повноваження» [1, с. 45].

Як зазначає І. Зимня, «компетентність» є ґрунтованою на знаннях інтелектуально й особистісно обумовленою соціально-професійною активністю людини, що виникає на засадах знань. Це є кінцевий результат навчання [7].

Дж. Равеном у зміст терміну «компетентність» вкладено специфічну здатність людини, що є важливою для ведення ефективної діяльності в конкретній сфері. Передбачається, що людина має загальні й вузькоспеціалізовані знання, особливі предметні навички, володіє способами мислення і розумінням відповідальності за свої дії [11].

Згідно з визначенням О. Пометун, «компетентність» виступає як структурований особливим чином набір знань, умінь, навичок, здатностей і ставлень, які дозволяють майбутньому фахівцю проводити ідентифікацію й розв'язання проблем, що характерні для певної професійної діяльності [10].

На думку Г. Данилової, прояв компетентності відбувається у «здатності прийняття рішень людиною і відповідальності за реалізацію функціональних обов'язків» [4, с. 10].

За трактуванням Г. Селевка, компетентність є «інтегрованою якістю особистості, прояв якої виражається у здатності й готовності вести діяльність на засадах знань і досвіду, що набуті у процесі навчання й соціалізації, орієнтованих на самостійну й успішну діяльність» [12, с. 139].

Розрізняючи поняття «компетенція» і «компетентність», А. Хуторський вважає, що компетентність полягає у «... володінні людиною відповідною компетенцією, яка включає її особистісне ставлення до цієї компетенції й предмету діяльності» [14, с. 60].

Розглянувши поняття «компетентність» на основі праць сучасних науковців, виокремимо головні ознаки цієї категорії: 1) здатність приймати рішення; 2) інтегровані якості особистості, які виявляються у здатності й готовності вести діяльність;

3) компетентісна обізнаність людини та її позиція по відношенню до предмета діяльності; 4) особистісні якості, що важливі в умовах професійного середовища.

Отже, поділяючи думки вищезазначених учених, можемо констатувати, що всі запропоновані ними визначення поняття «компетентність» не суперечать одне одному, а є взаємодоповнюючими.

Для більш наочного сприйняття визначення понять «компетентність» і «компетенція», зазначених вище, наведемо порівняльну таблицю (табл.1):

Таблиця 1.

**Порівняльний аналіз понять «компетенція» і «компетентність»
у визначеннях деяких вітчизняних і зарубіжних науковців**

№	Науковець, джерело	Компетенція	Компетентність
1	Бібік Н.М. [1, с. 47]	компетенція – це соціально фіксований результат в освіті	оцінна категорія, що характеризує людину як суб'єкта професійної діяльності, який володіє здатністю успішно виконувати свої повноваження
2	Данилова Г.С. [4, с.10]	–	здатність прийняття рішень людиною і відповідальність за реалізацію функціональних обов'язків
3	Енциклопедія освіти [5, с. 408-409]	відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) стосовно навчальної підготовки студента, потрібної для того, щоб проводити якісну продуктивну діяльність у певній сфері	набувається людиною не лише під час вивчення дисциплін, а й використання засобів інформаційної освіти, унаслідок впливу середовища
4	Зеєр Е.Ф. [6, с. 26]	інтегративна цілісність знань, умінь, навичок, що спрямовані на забезпечення професійної діяльності	–
5	Зимня І.О. [7, с. 34]	деякі внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення, сукупність знань, уявлень, програм дій, систем цінностей і відношень, які потім проявляються у компетентностях людини	грунтована на знаннях інтелектуально і особистісно-обумовлена соціально-професійна активність людини, що виникає на засадах знань. Це є кінцевий результат навчання
6	Селевко Г.К. [12, с. 139]	вид поєднання знань, умінь і навичок, що дозволяє ставити і досягати цілі в перетворенні навколишнього середовища	це інтегрована якість особистості, готовність до діяльності, що базується на досвіді
7	Хуторський А.В. [14, с. 59-60]	проявляється в готовності використання засвоєних знань, умінь, навичок, а також засобів діяльності, що потрібні для опанування завдань практичного і теоретичного характеру	володіння компетенцією й ставлення до предмета діяльності

На основі аналізу даних, що наведені в таблиці 1, ми бачимо, що більшість науковців у формулюванні терміну «компетенція» виділяють знання, уміння, навички як основні складники, які набуто і розвинуто завдяки навчанню. Натомість «компетентність» містить у собі елемент готовності до ситуації через особистісну характеристику людини.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі проаналізованих психолого-педагогічних джерел і навчально-методичної літератури стосовно тлумачення термінів «компетенція» і «компетентність» ми дійшли відповідних висновків.

Незважаючи на накопичені в педагогічній науці теоретичні матеріали, визначення цих понять поки ще не сформовані й потребують додаткових наукових розвідок. Слід зазначити, що різні дослідники мають своє бачення на їх трактування. Деякі науковці вважають ці поняття синонімічними, інші, навпаки, – різними за своєю сутністю. Проте, на нашу думку, вже зараз спостерігається чітке окреслення підходів до співвіднесення цих понять, а також деяких спільних і окремих рис у їх тлумаченні. Зокрема, поняття «компетенція» і «компетентність» у вітчизняній педагогічній науці диференціюють так: «компетенція» розглядається у вигляді *базової* якості освітньої підготовки фахівця, а «компетентність» – у вигляді *результату* такої підготовки, прояву компетенції. Однак, «компетентність» визначається як поняття з більш широким значенням.

Перспективний пошук у подальшому дослідженні вбачаємо у вивченні змісту понять «компетенція», «компетентність», «компетентнісний підхід» у світлі професійної гуманітарної освіти.

Список використаної літератури

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики. – Київ : «К.І.С.», 2004. – С. 47–52.
2. Великий тлумачний словник української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
3. Вербицкий А. А. Инварианты профессионализма : проблемы формирования / А. А. Вербицкий, М. Д. Ильязов. – Москва : Логос, 2011. – 288 с.
4. Данилова Г. С. Управління процесом становлення професійної компетентності методиста / Г. С. Данилова. – Київ : УПКККО, 1995. – 80 с.
5. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2009. – 1040 с.
6. Зеер Э. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования / Э. Зеер, Э. Сыманюк // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 23–30.
7. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
8. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). Том 1, А-К. Укладачі : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – Київ : Вид-во «АКОНІТ», 2006. – 926 с.
9. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка : 80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – [4-е изд. доп.] – Москва : ООО «ИТИ ТЕХНОЛОГИИ», 2003. – 944 с.
10. Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. – Київ : «К.І.С.», 2004. – 115 с.
11. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация / Дж. Равен. – Москва, 2002. – 296 с.
12. Селевко Г. К. Компетентности и их классификации / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4 – С. 138–143.
13. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н. Хомский. – Москва, 1972. – 251 с.
14. Хуторской А. В. Ключевые компетенции. Технологии конструирования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 5. – С. 55–61.
15. Шишов С. Е. Компетентностный подход к образованию : прихоть или необходимость? / С. Е. Шишов, И. Г. Агапов // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2002. – № 2. – С. 58–62.
16. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language: Lexicon Publication. 1993.
17. The Bologna Declaration on the European space for Higher education an explanation. – Bologna. 1999.

18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09. 2007 року № 800 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітньої школи I-III ступенів № 123 м. Харкова». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
19. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
20. Competencies in Curriculum Development Zhou Nanzhao [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibe.unesco.org/cops/Competencies/CompetCurDevZhou.pdf>

References

1. Bibik, N. M. (2004). *Competency-based approach in modern education: global experience and Ukrainian prospects*. Kyiv: K.I.S. (in Ukr.)
2. Busel, V. T. (2001). *Ukrainian definition dictionary*. Irpin: Perun (in Ukr.)
3. Verbytsky, A. A., & Ilyazov, M. D. (2011). *Invariants of expertise*. Moscow: Logos (in Russ.)
4. Danylova, H. S. (1995). *Managing methodologist's professional competence development*. Kyiv: UITLE (in Ukr.)
5. Kremen, V. H. (2009). *Encyclopedia of Education*. Kyiv: Urinkom Inter (in Ukr.)
6. Zeyer, E. F. (2005). Competency-based approach to improving professional education. *Wyscshee obrazovanie v Rossii* (Higher Education in Russia), 4, 23–30 (in Russ.)
7. Zimniaya, I. A. (2003). Key competencies as main educational paradigm. *Wyscshee obrazovanie segodnia* (Higher Education Today), 5, 34–42 (in Russ.)
8. Yaremenko, V. V., & Slipushko, O. M. (2006). *New Ukrainian definition dictionary (volume 1)*. Kyiv: AKONIT (in Ukr.)
9. Ozhegov, S. I. (2003). *Russian definition dictionary*. Moscow: OOO ITI TECHNOLOGII (in Ukr.)
10. Pometun, O. I. (2004). *Competency-based approach in modern education: global experience and Ukrainian prospects*. Kyiv: K.I.S. (in Ukr.)
11. Raven, John. (2002). *Competence in Modern Society: Its Identification, Development and Release*. Moscow (in Russ.)
12. Selevko, G. K. (2004). Competencies and their classification. *Narodnoe Obrazovanie (Public Education)*, 4, 138–143 (in Russ.)
13. Chomsky, N. (1972). *Aspects of the Theory of Syntax*. Moscow (in Russ.)
14. Khutorskoy, A. V. (2003). Key competencies. Construction Technologies. *Narodnoe Obrazovanie (Public Education)*, 5, 55–61 (in Russ.)
15. Shyshov, S. E., & Agapov, I. G. (2002). Competency-based approach to education: a whim or necessity? *Standarty i monitoring v obrazovanyi (Standards and monitoring in education)*, 2, 58–62 (in Russ.)
16. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language: Lexicon Publication. 1993 (in Engl.)
17. The Bologna Declaration on the European space for Higher Education an explanation. Bologna, 1999 (in Engl.)
18. The Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 11 September 2007 No. 800 «On conducting experiment in Kharkiv secondary school No. 123». Retrieved from <http://mon.gov.ua/> (in Ukr.)
19. National development strategy of Ukraine – 2021. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (in Ukr.)
20. Competencies in curriculum Development Zhou Nanzhao. Retrieved from <http://www.ibe.unesco.org/cops/Competencies/CompetCurDevZhou.pdf> (in Engl.)

Abstract. *Tverdokhle Artem Igorovych. Nowadays scholarly opinions about «competence» and «competency».*

Introduction. *The article deals with some foreign and Ukrainian scholarly definitions of the terms «competence» and «competency» that have once come into widespread use with the introduction of the competency-based approach to teaching and learning.*

Purpose. *It aims to analyze and disclose core nature of the proposed terms by relying on the competence based approach which is characterized as «centered on achieving learning outcomes that have proved useful in real-time conditions, solving practical tasks, career competitiveness». Thus, a definition of the competence based approach is provided.*

Results. *Overall comparison of the terms is made from considering their description as given by various academics. Some descriptions are similar. Other vary to a great extent when described from different standpoints. For a better convenience, the table is included to provide a side-by-side contrast of different viewpoints.*

Originality. *The article also provides possible variants of differentiating the two terms and thus helps solving the problem that has been existing for a while.*

Conclusion. *As a result, some findings of the given paper could be useful for all stakeholders pursuing the aim of becoming more aware and confident in using the terms «competence» and «competency», as they could further develop their innovative frame of mind and creative skills as teaching and learning experiences evolve.*

Key words: *competence based approach; competence; competency; quality of education; knowledge; skills; comparative analysis; higher professional education.*

*Одержано редакцією 07.11.2016
Прийнято до публікації 16.11.2016*

УДК 378.09.244:004.9

Тимчук Лариса Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут інформаційних технологій і засобів
навчання НАПН України

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ НАРАТИВІВ У ВІТЧИЗНЯНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ

Анотація. *На основі опрацювання емпіричних та теоретичних результатів дослідження виявлено потужний педагогічний та освітній потенціал проектування цифрових наративів у різних сферах навчання. Виявлено вимоги до традиційного навчання у XXI столітті. У відповідності до сучасних освітніх вимог окреслено можливості та перспективи використання цифрових наративів у фаховій підготовці педагогів. Розглянуто важливість проектування цифрових наративів у підготовці майбутніх фахівців у різних ланках неперервної педагогічної освіти: дошкільній (вихователів дошкільних навчальних закладів), початковій (вчителів початкових класів), середній (учителів природничо-математичних, гуманітарних, мистецьких дисциплін), вищій (підготовка фахівців у галузі соціальної та корекційної педагогіки), а також у формальній і неформальній освіті.*

Ключові слова: *цифрові наративи; проектування; підготовка магістрів освіти; неперервна педагогічна освіта.*

Постановка проблеми. Відповідно до нових вимог інформаційної епохи вчителі повинні вміти інтегрувати сучасні технології у навчальний процес. Традиційний підхід до навчання передбачає використання підручників, посібників, виконання вправ на сторінках робочих зошитів, написання на багаточисленних листках того, що пізніше буде читати тільки вчитель. На відміну від цього XXI століття вимагає, щоб учителі й учні читали електронні книги, відправляли й отримували електронну пошту, знаходили й оцінювали он-лайн інформацію, вміли трансформувати її в особисто значущих цілях, готували звіти за допомогою презентаційного програмного забезпечення, спілкувалися в електронних соціальних мережах, встановлювали діалоги з фахівцями з різних регіонів, писали як для локального, так і глобального співтовариства. В світлі цього особливої актуальності набуває проблема інтеграції сучасних інноваційних технологій, зокрема цифрових наративів, у навчальний процес освітніх закладів та шляхів впровадження їх освітянами.

Метою даної статті є визначення перспектив розвитку та рекомендацій щодо впровадження цифрових наративів у вітчизняний освітній простір.